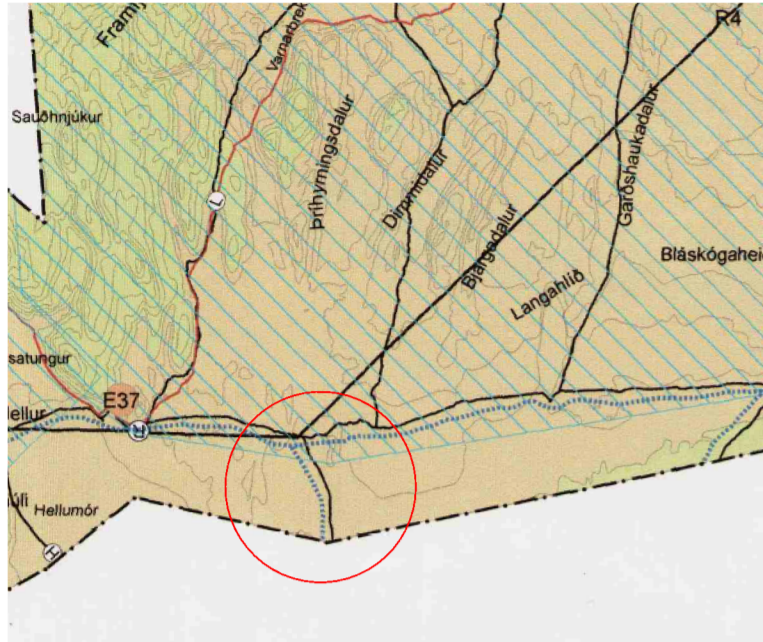

Aðalskipulag Norðurlþings 2010-2030

Nýr jarðstrengur frá Þeistareykjum að Kópaskerslínu

GILDANDI AÐALSKIPULAGSUPPRÁTTUR 1:100.000

GILDANDI AÐALSKIPULAGSUPPRÁTTUR 1:100.000

Inngangur

Sveitarfélagið Norðurlþing leggur hér fram breytingu á Aðalskipulagi Norðurlþings 2010-2030. Í breytingunni er gerð grein fyrir nýjum 66 kV jarðstreng sem til stendur að leggja frá Þeistareykjum að Kópaskerslínu 1. Hluti strengsins mun liggja innan Norðurlþings en hluti í Þingeyjarsveit, og eru breytingar á aðalskipulagi beggja sveitarfélaganna vegna þessa unnar samhliða.

Markmið

Landsnet hyggst leggja nýjan háspenntan jarðstreng frá tengivirkinu á Þeistareykjum að mastri nr. 172 í Kópaskerslínu 1 skammt vestan Rauðhóls.

Verkefnið er hluti af endurnýjunaráætlun Landsnets. Það var upphaflega sett á framkvæmdaaætlun í kjölfar óveðra veturinn 2019 til 2020 og var þá meginmarkmið verkefnisins að tryggja afhendingaröryggi, styrkja Kópaskerslínu 1 á tveimur stöðum, annars vegar við Kópasker og hins vegar á Reykjaheiði.

Frá því að verkefnið var sett á áætlun hefur verið unnin kerfisgreining fyrir svæðisbundna kerfið á NA-landi. Við greininguna var m.a. horft til afhendingaröryggis á svæðinu og mögulegra tvítenginga afhendingarstaða. Þá bættist við að skoðað hvaða áhrif niðurrif Laxárlínu 1 hefur á afhendingaröryggi á svæðinu, en fyrirhugað er að taka línuna úr rekstri eftir spennusetningu á Hólasandslínu 3. Í greiningunni voru prófaðar lausnir sem hafa sem fjölþættastan ávinning fyrir kerfið í heild og er niðurstaðan tveir valkostir sem voru skoðaðir nánar. Við mat á ávinningi var horft til þátta eins og afhendingaröryggi á Kópaskeri, tengingu Húsavíkur, tengingu Laxárvirkjunar við meginflutningskerfið og afhendingaröryggi á svæðinu í kringum Laxárvirkjun. Í kjölfar landshlutagreiningarinnar og nýjum markmiðum hefur verkefnið verið endurskilgreint frá því sem kynnt var í síðustu útgáfu kerfisáætlunar Landsnets.

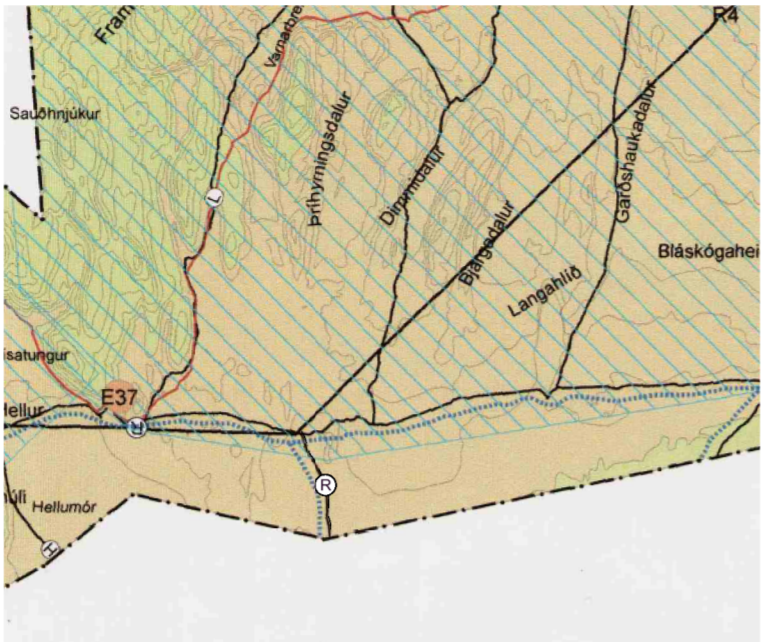
Meginmarkmið endurskilgreinds verkefnis er að tryggja afhendingaröryggi á öllu svæðinu, frá Laxárvirkjun til Kópaskers að Húsavík meðtalinni að teknu tilliti til niðurrifs Laxárlínu 1 og framtíðartengingu Húsavíkur.

Línan hefur tvisvar sinnum á síðustu 10 árum farið mjög illa út úr veðuráhlaupum sem gengu yfir landið. Nauðsynlegt er að styrkja línuna á völdum köflum þar sem hún er hvað útsettust fyrir óveðri til að viðhalda afhendingaröryggi á svæðinu. Með því að koma hluta línunnar í jörð er hún vernduð gegn veðurálagi.

Skörun sveitarfélagamarka í aðalskipulagi

Á því svæði sem breytingin tekur til er nokkur skörun milli sveitarfélagamarka Norðurlþings og Þingeyjarsveitar, eins og þau eru sýnd á uppráttum aðalskipulags. Nemur skörunin allt að 1,5 km.

Sveitarfélagamörk á þessu svæði fylgja jarðamörkum. Jörðin Þeistareykir er sunnan við sveitarfélagamörk og norðan þeirra er jörðin Fjöll. Landamerkjabréfum á þessu svæði ber saman og kemur fram að landamerkjalinan liggí um Rauðhól. Jarðstrengurinn er sýndur á breyttum aðalskipulagsuppráttum beggja sveitarfélaga.

BREYTTUR AÐALSKIPULAGSUPPRÁTTUR 1:100.000

BREYTTUR AÐALSKIPULAGSUPPRÁTTUR 1:100.000

Forsendur

Fyrirhugaður jarðstrengur verður 7,8 km langur og lagður í vegkanti gamla Þeistareykjavegarins, frá tengivirki við Þeistareyki til norðurs að Kópaskerslínu 1. Innan sveitarfélagsmarka Norðurlþings, eins og þau eru sýnd í gildandi aðalskipulagi, er strengurinn 1,5 km að lengd.

Landsskipulagsstefna 2015-2026

Í landsskipulagsstefnu er sett fram stefna um skipulagsgerð sveitarfélaga. Í kafla 2.5.1 Um orkunýtingu og raforkuflutning í skipulagsáætlunum í dreifbýli segir:

„Skipulagsákvörðanir um raforkuflutningsmannvirki geri kleift að tryggja örugga afhendingu raforku, um leið og tekið er tillit til áhrifa á náttúru og landslag. Við skipulagsákvörðanir um nýja orkuvinnslukosti og lagningu rafllna verði lagt mat á umhverfisáhrif, þar á meðal sjónræn áhrif, og leitast við að velja þann kost sem valdi minnstum neikvæðum umhverfisáhrifum“

Breyting á Aðalskipulagi Norðurlþings 2010-2030 og Þingeyjarsveitar 2010-2022 samræmist markmiðum landsskipulagsstefnu um flutningskerfi raforku í dreifbýli.

Orkustefna til ársins 2050

Orkustefna til ársins 2050 er langtímaorkustefna stjórnvalda þar sem sett er fram framtíðarsýn og leiðarljós í orkumálum á Íslandi. Tilgreindar eru fimm meginstöðir orkustefnunnar: *Orkuöryggi, orkuskipti, orkunýting og sparnaður, samfélag og efnahagur og umhverfi.*

Um orkuöryggi segir m.a. að *„Orkuöryggi miðast við að tryggja nægilegt og öruggt framboð á orkugjöfum, rafmagni, heitu vatni og jarðefnaeldsneyti fyrir heimili, grunnþjónustu og atvinnulíf, sem og að vernda innviði orkuviðnaðarins fyrir truflunum vegna náttúruvá, skemmdarverka eða af öðrum orsökum“*

Varðandi flutningskerfi þá eru til staðar ákveðnir flöskuhálsar sem takmarka afhendingaröryggi. Orkustefna miðar að því að: *„Styrkja þarf flutnings- og dreifikerfi til að mæta aukinni þörf í samfélaginu, með lágmarks umhverfis áhrifum, í samræði við hagsmunaaðila og aðra sem uppbyggingin snertir. Innviðir þurfa að vera tryggir og áfallabolnir. Áfallabol má bæta m.a. með nægilegri flutningsgetu, varafli og/eða hringtengingum, jarðstrengjum og miðast við aðstæður og aðrar tæknilegar skorður“.*

Orkustefna undirstrikar mikilvægi þess að sátt ríki um vernd náttúru og nýtingu orkuauiðlinda og að öll umhverfisáhrif séu lágmörkuð eins og kostur er.

Nýr jarðstrengur er mikilvægur þáttur í raforkuöryggi á Norðurlandi eystra og samræmist þeim áherslum sem settar eru fram í Orkustefnu Íslands til ársins 2050.

Kerfis- og framkvæmdáætlun Landsnets

Árlega leggur Landsnet fram kerfisáætlun til Orkustofnunar og gerir grein fyrir fyrirhugaðri uppbyggingu eða uppfærslu á meginflutningskerfi raforku til næstu 10 ára, ásamt framkvæmda

áætlun til þriggja ára. Fyrirhuguð framkvæmd var kynnt sem einn valkosta fyrir Kópaskerslínu á framkvæmdahluta Kerfisáætlunar 2021-2030, en ekki lagður fram sem aðalvalkostur. Eins og fram kemur hér að framan leiddi frekari kerfisgreining á landshlutakerfinu til þess og nýrra markmiða var verkefnið endurskilgreint frá því Kerfisáætlun 2021-2030 og aðalvalkostur sem þá var kynntur tekið breytingum. Orkustofnun hefur verið upplýst um þessa breytingu ***Aðalskipulag Norðurlþings 2010-2030***

Aðalskipulagið tók gildi í janúar 2011.

Um hönnun og frágang rafveitu segir að leitast skuli við að draga úr umhverfisáhrifum rafllna með því að setja þær í jörð þar sem þess er kostur og með því að vanda til staðsetningar og frágangs loftlína og jarðstrengja.

Svæðið sem nýr jarðstrengur kemur til með að liggja um er skilgreint sem landbúnaðarsvæði og er vegslóðinn sýndur til skýringar ásamt reiðleið. Kópaskerslína 1 er sýnd skammt norðan sveitarfélagamarka. Nyrsti hluti strengleiðar nýs jarðstrengs, um 350 m, lendir innan fjarsvæðis vatnsverndar, en mestallur Óxarfjörður, Kelduhverfi og heiðarnar upp af því eru vatnsverndarsvæði. Vatnsbólið sjálft í Lónum, er í rúmlega 16 km fjarlægð í beinni loftlínu.

Aðalskipulagsbreytingin er í samræmi við stefnu sveitarfélagsins.

Náttúruvernd og minjar

Samkvæmt 61. gr. laga um náttúruvernd nr. 60/2013 njóta tiltekin nútímahraun sérstakrar verndar og forðast ber að raska þeim. Fyrirhuguð strengleið er um Skildingahraun. Í gögnum Landsnets kemur fram að fyrirhugað sé að leggja strenginn ofan í hraunið en staflla uppgrofnu efni yfir skurðstæðið að verki loknu, til að lágmarka rask á hrauninu.

Engar þekktar fornminjar eru á svæðinu sem breytingum tekur.

Breyting á aðalskipulagi

Bætt er við ákvæðum um helgunarsvæði jarðstrengja í kafla 12.3 Rafveita í greinargerð: Helgunarsvæði jarðstrengs er alls 5 metrar til beggja átta. Engar framkvæmdir eru heimilaðar innan helgunarsvæðis nema í samræði við Landsnet.

Gerð er breyting á sveitarfélagsupprætti og nýr jarðstrengur sýndur meðfram gamla Þeistareykjarvegi frá sveitarfélagamörkum til norðurs að Kópaskerslínu 1.

Umhverfismatskýrsla

Framkvæmdir við fyrirhugaðan jarðstreng eru tilkynningarskyldar til Skipulagsstofnunar til ákvörðunar um matsskyldu, skv. flokki B, sbr. tl. 13.02 í 1. viðauka laga um umhverfismat framkvæmda og áætlana nr. 111/2021. Þar segir:

„Allar breytingar eða viðbætur við framkvæmdir sem tilgreindar eru í flokki A, utan þess sem fellur undir tölu. 13.01, og flokki B sem hafa verið leyfðar, framkvæmdar eða eru í framkvæmd og kunna að hafa umtalsverð umhverfisáhrif.“

Framkvæmdin fellur einnig undir tl. 10.16 þar sem farið er um svæði sem nýtur sérstakrar verndar.

Landsnet hefur tilkynnt framkvæmdina til Skipulagsstofnunar sem hefur ákvarðað að framkvæmdin sé ekki háð mati á umhverfisáhrifum, þar sem framkvæmdin sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Valinn kostur

Óbreytt ástand þykir ekki koma til greina lengur vegna bilana í flutningskerfinu sem orðið hafa undanfarin ár þegar slæmt veður hefur gengið yfir landið. Bilanir hafa haft áhrif á fjölda heimila og fyrirtækja á Norðausturlandi. Nauðsynlegt er að styrkja flutningskerfið á völdum köflum þar sem það er hvað útsettast fyrir óveðri, til að viðhalda afhendingaröryggi á svæðinu. Með því að setja línuna í jörð er hún vernduð gegn veðurálagi og þannig er raforkuöryggi best tryggt til samfélagsins á afhendingarsvæði raforkunnar. Valin leið er styt og liggur um þegar raskað hraun. Skoðað var að leggja strenginn beint í vegslóðina, en þar sem slóðin er víða þröng, yrði væntanlega að fara með tæki og efni á afmörkuðum köflum út fyrir slóð á framkvæmdatíma. Því þótti betri kostur að nýta slóðina fyrir tæki á framkvæmdatíma og halda raski þá eingöngu í skurðstæði í kanti vegslóðar. Ekki koma aðrir valkostir til greina til að ná settum markmiðum.

Áhrif

Áhrif á landnotkun eru óveruleg. Svæðið er notað fyrir sauðfjarbeiá sumrin og áhrif verða mjög staðbundin á framkvæmdatíma. Gamli Þeystareykjavegslóðinn verður ekki notaður fyrir aðra en framkvæmdaraðila. Næst Kópaskerslínu 1 mun jarðstrengurinn liggja á fjarsvæði vatnsverndar, en mestallur Óxarfjörður, Kelduhverfi og heiðarnar upp af því eru vatnsverndarsvæði. Vatnsbólið sjálft í Lónum er í rúmlega 16 km fjarlægð í beinni loftlínu. Vegna fjarlægðar í vatnsból og vegna lítilla umsvifa framkvæmdar eru áhrif á vatnsverndina metin óveruleg.

Áhrif á gróður eru óveruleg. Við framkvæmdir munu vinnuvélar og ökutæki fara eftir gamla Þeistareykjavegslóðanumstærstan hluta leiðarinnar. Jarðstrenginn sjálfan þarf að grafa meðfram veginum og fylgir því óhjákvæmilega rask á gróðri. Gróðurhulan er mjög misþykk, sums staðar er enginn gróður og bara mold, annars staðar eru þykkar gróðurtorfur alveg upp við veg. Þar sem gróður er til staðar mun framkvæmdaraðili leitast við að halda svarðlaginu í heilu lagi þar sem það er hægt og endurnýta að loknum framkvæmdum en annars verði sáð í skurðsár með tegundum í samræmi við núverandi gróður. Sambærilegt verklag var viðhaft við fyrri framkvæmdir á svæðinu og heppnaðist endurheimt vel. Í umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um tilkynningu um matsskyldu eru ekki gerðar athugasemdir við ofangreint verkleg og þar kemur einnig fram að á strengleiðinni séu ekki skráðar vástaplöntur. Í ljósi þessa eru áhrif á gróður metin óveruleg.

Áhrif á ásýnd og landslag eru óveruleg. Við framkvæmd verður að sögn framkvæmdaraðila nokkuð rask þar sem ekki er hægt að plægja jarðstrenginn niður heldur þarf að grafa skurð sem veldur neikvæðum áhrifum á framkvæmdatíma. Þegar verki við lagningu jarðstrengsins verður lokið lokið verður gengið frá yfirborði lands, fyllt upp í skurðinn með fyrri jarðvegi og gengið frá eins vel og kostur er, og umframefni jafnað út. Raskið er við hlið vegslóða og er því ekki um óraskað land að fara nema nyrstu 50 metrana þar sem Kópaskerslína 1 liggur ekki alveg að vegslóðanum. Lega jarðstrengs verður merkt á yfirborði. Langtímaáhrif af framkvæmdinni eru metin óveruleg.

Áhrif á samfélag eru jákvæð. Með því að styrkja dreifikerfi raforku og auka afhendingaröryggi hefur það jákvæð áhrif á íbúa og starfsemi sem er mjög háð raforkuafhendingu, eins og fiskeldi, fiskvinnsla, slátur- og frystihús og kúabú svo eitthvað sé nefnt.

Áhrif á minjar og verndarsvæði eru óveruleg. Engar þekktar minjar eru á svæðinu. Strengleiðin er öll á Skildingahrauni, sem er nútímahraun sem nýtur sérstakrar verndar. Í umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands um tilkynningu um matsskyldu kemur fram að á hrauninu er jarðvegs og gróðurhula svo lítið sést í hraunmyndanir. Þar sem strengleiðin sneið að mestu fram hjá rishólum sem standi upp úr og sprungum í hrauninu þá telur stofnunin að ekki verði mikið rask á jarðminjum.

Niðurstaða

Sveitarfélagið Norðurlþing tekur undir niðurstöðu Skipulagsstofnunar um að fyrirhuguð framkvæmd sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif. Sveitarfélagið telur að með lagningu jarðstrengs frá Þeistareykjum að Kópaskerslínu sé verið að styrkja afhendingaröryggi raforku til muna, með lágmarks áhrifum á umhverfið.

Mikilvægt er að við nánari útfærslu og hönnun verði vel hugsað um að halda raski í lágmarki og að frágangur verði til fyrirmyndar.

SKÝRINGAR

■ Opin svæði til sérstakra nota	— Stofnvegir
■ Landbúnaðarsvæði	— Tengivegir
■ Öbyggð svæði	— Aðrir vegir (til skýringar)
■ Hverfisverndarsvæði	⊖ Rafllinur stofnkerfi
■ Brunnsvæði	⊖ Aðrar rafllinur (til skýringar)
■ Grannsvæði	⊖ Jarðstrengur (til skýringar)
■ Fjarsvæði	⊖ Hitaveita stofnað
■ Friðlyst svæði	⊖ Ljósleiðari
■ Svæði á náttúruminjaskrá	— Göngu- og reiðleið
■ Ár, vötn, sjór	— Gönguleið
■ Svæði sem tekur breytingum	— Reiðleið

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030

AÐALSKIPULAG NORÐURÞINGS 2010-2030